

УДК 378.016:[355.332.1:358.2]:37.091.26

Є.І. Брижатиї

*Кам'янець-Подільський національний університет ім. І. Огієнка,
факультет військової підготовки, Кам'янець-Подільський*

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ РІВНЯ СФОРМОВАНОСТІ ДО МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОФІЦЕРІВ ІНЖЕНЕРНИХ ВІЙСЬК НА РІЗНИХ РІВНЯХ ПІДГОТОВКИ

У статті запропоновані основні критерії, щодо оцінки рівня сформованості професійних якостей майбутніх офіцерів інженерних військ на різних рівнях підготовки до професійної діяльності.

Ключові слова: критерії оцінки, майбутні офіцери, рівні підготовки.

Вступ

Постановка проблеми. Сучасний розвиток системи військової освіти направлений на інтеграцію в державну систему освіти на засадах єдиної законодавчої бази та відповідних правових актів, спрямованих на досягнення високого рівня підготовки та перепідготовки військових фахівців, вирішення актуальних завдань воєнної науки та використання матеріально-технічних, фінансових, кадрових та інформаційних ресурсів.

Постійні зміни в структурі та чисельності Збройних Сил України, недостатня ефективність інтеграційних процесів що відбувається у військовій освіті, неповна відповідність змісту навчання військових фахівців досвіду бойової та оперативної підготовки військ, миротворчих операцій, локальних війн та збройних конфліктів, природних та техногенних катастроф - ставлять низку нових вимог до майбутніх фахівців Збройних Сил України, якість підготовки яких на сьогоднішній день не в повній мірі задовольняє потреби Збройних Сил України.

Військовослужбовець, виконуючи професійний обов'язок, наближений до кордону, що розділяє життя і смерть людини.

Військовий наказ при всій складності бойового завдання несе гуманістичну спрямованість, віру в добро і справедливість, які, в кінцевому рахунку, визначають логіку дій в зіткненні з противником. Це вимагає формування особливого типу особистості, громадянської відповідальності, а також визнання суспільством тієї місії, яка виконує армія в сучасних умовах, а це в свою чергу вимагає особливого підходу до процесу формування особистості офіцера [1]

Метою статті є визначення основних критеріїв оцінки рівня сформованості до майбутньої професійної діяльності офіцерів інженерних військ на різних рівнях підготовки.

Основний матеріал

Діяльність офіцера Збройних Сил України відрізняється від будь-якої діяльності своєю специфічністю завдань, умовами, засобами та змістом. Професійна діяльність офіцерів різнить своєю своєрідністю цілей та результатів (управління особовим складом у бою, підвищення бойової готовності підрозділу, навчання і виховання підлеглих). Професійна готовність, є наслідком професійної діяльності майбутніх офіцерів інженерних військ.

Поняття професійна готовність - це спрямованість особистості до виконання завдань за призначенням, яка передбачає потреби, переконання, погляди, ставлення, мотиви, почуття, волю й інтелектуальні якості, знання, уміння, установки на певне поведіння в незвичайних умовах. Це досягається перш за все в процесі поетапного отримання освіти й виховання у навчальному закладі. Як наслідок цього навчання є результат всебічного розвитку особистості з урахуванням вимог, що зумовлюються особливостями фаху та істотною передумовою цілеспрямованої діяльності. Тому, саме готовність забезпечує регуляцію, сталість, ефективність і є необхідною для успішного виконання своїх обов'язків, правильного використання знань, досвіду, особистих якостей, збереження самоконтролю і перебудови своєї діяльності за наявності непередбачених перешкод [2].

Необхідність вивчення питань професійної готовності майбутніх офіцерів інженерних військ до професійної діяльності на різних етапах підготовки, створює умови для розробки оптимальних критеріїв визначення якісних характеристик майбутніх фахівців. Поняття оптимальний – це найкращий для даної ситуації, при чому з точки зору певних критеріїв. Без формулювання критеріїв не можна говорити про оптимальність або неоптимальний процес. Треба пам'ятати, що теорія оптимізації не формулює нових завдань для навчального закладу, вона вчить знахо-

дити найкращі шляхи вирішення завдань, що висуваються суспільством на кожному історичному етапі його розвитку [3].

На сьогоднішній день немає спільної думки про те, які критерії необхідні для якісної підготовки у вищих військових навчальних закладах військових фахівців. Тому, необхідно розробити критерій оцінки майбутнього фахівця інженерних військ з врахуванням кількісних та якісних показників, які в подальшому забезпечать позитивну динаміку особистого становлення офіцера, високий рівень загальновійськової, гуманітарної професійної діяльності.

Поняття критерій у науковій літературі розуміють як якість, властивість, ознака досліджуваного феномена, що, насамперед, дає змогу оцінити, визначити або класифікувати стан, рівні функціонування й розвиток. По іншому, це можна назвати, як мирило оцінки для визначення та оцінки предмету або явища, взятого за основу класифікації. Критерій оцінки визначається відповідними показниками, які створюють сукупність вимог та є кількісними або якісними характеристиками – мірою сформованості того чи іншого критерію.

Проблемою критеріїв оцінювання різноманітних сторін педагогічної діяльності (оптимізація процесу навчання та виховання, пізнавальна діяльність, професійно-педагогічна та інші.) стали об'єктом дослідження вчених, зокрема: Ю.К. Бабанський, Н.В. Кузьміна, В.П. Беспалько, М.Н. Скаткіна, Г.Б. Скок, Г.І. Хозьяйнова, В.А. Якуніна та інші.

Передумови, які виникли в процесі формування здібностей у майбутніх офіцерів інженерних військ до професійної діяльності, створили необхідність у визначенні системи оцінювання за критеріями та її класифікації:

посилення інтеграційної спрямованості нашої держави до європейського та світового освітнього простору створює нові вимоги до наукового переосмислення та модернізації процесу професійної підготовки майбутніх офіцерів інженерних військ, без втрати годин на підготовку циклу професійної та практичної підготовки;

впорядкування системи інтелектуального, професійно-психологічного та медико-фізіологічного конкурсного відбору тих, хто поступає до військового ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою та рівень сформованості уявлень про військову службу та подальшу самореалізацію;

вдосконалення системи професійної військової підготовки осіб рядового та сержантського (старшинського) – складу шляхом формування контингенту з військовослужбовців строкової служби та вихованців ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою, що надасть змогу вирішити питання постійного недобору на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст»;

приведення змісту навчальних планів вищого навчального закладу до необхідного сучасного рівня достатнього для виконання завдань та обов'язків за призначенням, що передбачені для первинних посад.

Для визначення критерію оцінки рівня сформованості майбутнього офіцера на різних рівнях його становлення (рис. 1), необхідно проглянути в першу чергу динаміку цього процесу. Для цього необхідно створити систему за критеріями, яка задовольняє умови сьогодення у визначенні майбутньої професійної готовності до військової служби.

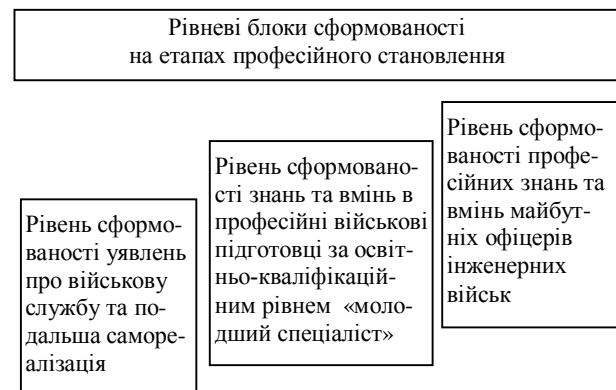

Рис. 1. Оцінка за критерієм рівня сформованості до майбутньої професійної діяльності майбутніх офіцерів інженерних військ на різних рівнях підготовки

Першим рівнем системи за критерієм (рис. 2) – є рівень сформованості уявлень про військову службу та подальша особиста самореалізація, на основі навчання у ліцеї з посиленою військово-фізичною підготовкою.

В свою чергу цей етап повинен містити ціль, а ціль повинна формувати критерії. Для цього необхідна об'єктивна оцінка власних знань ліцеїста та його подальша самореалізація, як невід'ємний процес у поетапному формуванні майбутнього офіцера для інженерних військ. При формуванні критерію майбутньої успішності, або самореалізації будемо виходити з того, що вони повинні в першу чергу давати об'єктивну оцінку своїх знань на цьому етапі, та формувати в собі професійну направленість до майбутньої професії. Для цього, складемо критерії, які необхідні для визначення умов в процесі формування професійних навичок у майбутніх офіцерів.

Розвиток особистості має неоднозначний зміст. В свою чергу С.У. Гончаренко визначає його так: «Розвиток особистості – процес формування особистості як соціальної якості в результаті його соціалізації і виховання» [4], а Г.С. Костюков, розглядає розвиток особистості як «не обмежується кількісними змінами, зростанням того, що вже є, а містить «перерви безперервності», тобто якісні зміни.

Рис. 2. Перший рівень системи

Кількісні зміни зумовлюють виникнення нових якостей, тобто ознак, властивостей, які утворюються в ході самого розвитку, і зникнення старих. Розвиток є там, де народжується щось нове і водночас і відживає старе» [5]. Ось чому, перший рівень, є періодом становлення як особистості, у це час відбуваються процеси відкриття свого внутрішнього миру, самосвідомість переходить до нового рівня, який визначається досягненням бути самим собою, будувати життєві плани та перспективи подальшої професійної орієнтації. Останнє, має особливе значення для нашого дослідження в процесі вибору майбутньої професії, тому вихователям, наставникам та батькам необхідно допомогти зробити правильний вибір у житті молодому поколінню і зайняти своє місце у суспільстві.

Наступним рівнем (рис. 3) є студентство, навчання у вищих навчальних закладах військової освіти де особи опановують рівень вищої освіти на основі повної загальної середньої освіти та здобувають неповну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні для здійснення виробничих функцій певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді діяльності [6].

Навчання проявляється соціальною активністю, гармонійним поєднанням інтелекту та соціальної зрілості, це стає шляхом до оволодіння майбутньої професії, набуття необхідних професійних знань та умінь.

Наступним рівнем (рис. 4) в підготовці військових фахівців є освітньо-кваліфікаційні рівні вищої освіти особи, яка на основі повної загальної середньої освіти, або незакінченої вищої освіти, здобула базову вищу освіту, фундаментальні і спеціальні уміння та знання достатні для виконання завдань та обов'язків певного рівня професійної діяльності [6].

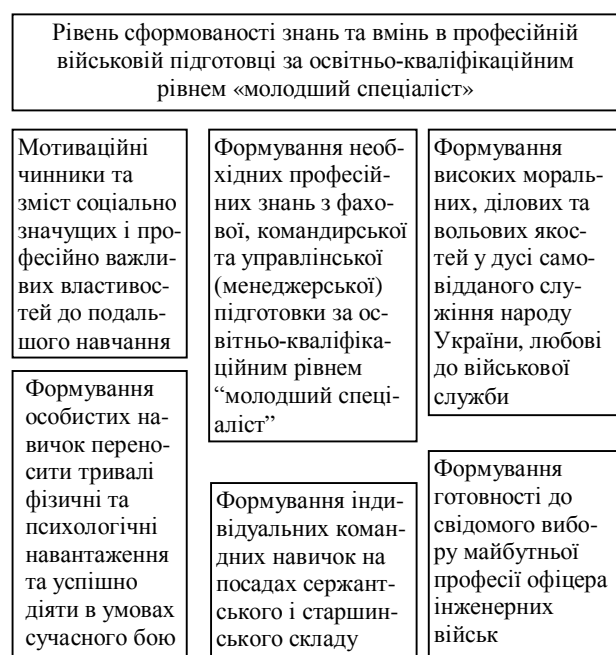

Рис. 3. Другий рівень системи

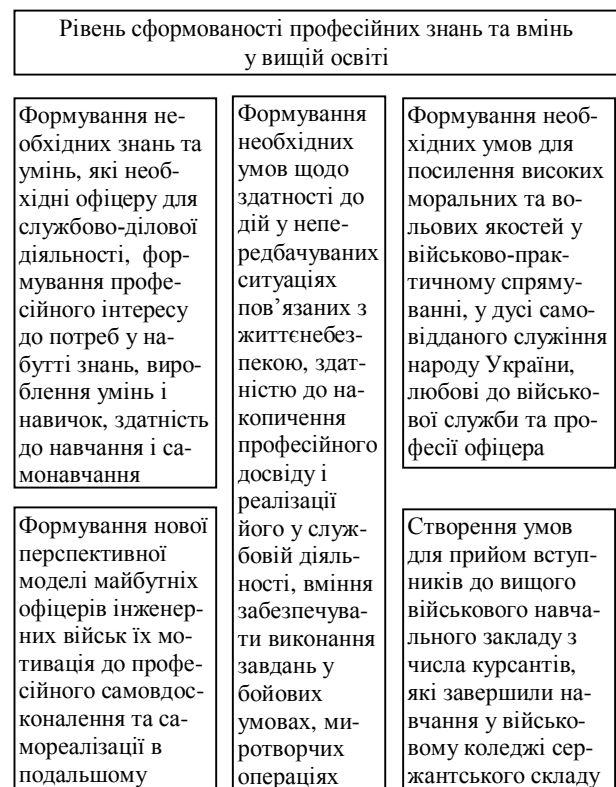

Рис. 4. Третій рівень системи

На цьому рівні визначені особисті професійні здібності, уміння та навички, які необхідні у професійній діяльності. В загальному стандарти навчання конкретизують навчальний процес на рівні кожної загальноосвітньої системи, кожної навчальної дисципліни та являють собою сукупність якостей, що відображають професійну компетентність, соціальну спрямованість, визначають здатність особистості, духовної і матеріальної потреби.

Висновки

У статті визначені основні критерії формування професійних якостей майбутніх офіцерів інженерних військ на різних рівнях їх професійного становлення. Це дозволить розробити нову структуру підготовки майбутніх фахівців від ліцеїста до офіцера, з поетапним оволодінням необхідних знань, умінь та навичок на всіх рівнях підготовки.

Список літератури

1. Капищенко В.М. Подготовка военного специалиста нового типа [Електронний ресурс] / В.М. Капищенко. – С. 33-39;
2. Кубицький С. О. Система оцінювання готовності майбутніх офіцерів до професійної діяльності: дис.

... канд. пед. наук: 13.00.04 / Кубицький Сергій Олександрович. – К., 2001. – 334 с.

3. Педагогика [Електронний ресурс] / Под ред. Ю.К. Бабанського. – М.: Просвещение, 1983. – Режим доступу до ресурсу: OCR Detskiysad.Ru.

4. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. – 289 с.

5. Костюк Г.С. Вікова психологія / Г.С.Костюк. – К., 1976. – 28 с.

6. Закон України: Про вищу освіту, від 17 січня 2002 р. № 2984-III..

Надійшла до редколегії 17.08.2011

Рецензент: канд. пед. наук, С.І. Дяков, Кам'янець-Подільський національний університет ім. І. Огієнка, Кам'янець-Подільський.

КРИТЕРИЙ ОЦЕНКИ УРОВНЯ СФОРМИРОВАННОСТИ К БУДУЩЕЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОФИЦЕРОВ ИНЖЕНЕРНЫХ ВОЙСК НА РАЗНЫХ УРОВНЯХ ПОДГОТОВКИ

Е.И. Брижатый

В статье предложены основные критерии, по оценке уровня сформированности профессиональных качеств будущих офицеров инженерных войск на разных уровнях подготовки к профессиональной деятельности.

Ключевые слова: критерий оценки, будущие офицеры, уровне подготовки.

A CRITERION OF ESTIMATION OF LEVEL OF FORMED IS TO FUTURE PROFESSIONAL ACTIVITY OF OFFICERS OF ENGINEERING TROOPS ON THE DIFFERENT LEVELS OF PREPARATION

Ye.I. Bryzhaty

In the articles offered basic criteria in relation to the estimation of level of formed of the professional internals of future of-ficers of engineering troops on the different levels of preparation to professional activity.

Keywords: assessment criteria, future officers, training levels.